

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Petiti Philosophi & Doctoris Medici, Miscellaneorum Observationum Libri quatuor

Petit, Pierre

Trajecti ad Rhenum, 1682

Caput I. De Poëmate Homeri, quod Margites inscriptum. quid Margites significet? loca Platonis & Aristotelis de eo plane dissentanea & contraria. Veterum audacia in detorquenais aliorum dictis atque ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-13245

PETRI PETITI,
PHILOSOPHI & MEDICI,
MISCELLANEARUM
OBSERVATIONUM
LIBER SECUNDUS.

CAPUT I.

*De Poëmate Homeri, quod Margites inscriptum.
quid Margites significet: loca Platonis & Ari-
stotelis de eo plane dissentanea & contraria. Ve-
terum audacia in detorquendis aliorum dictis atque
interpolandis.*

Nemo est paulo humanior, qui non Margitem
inter Homeri poëmata sapius ab antiquis ci-
tatum meminerit: Plato quidem hujus non-
nulla affert in Alcibiade 2. sive de Voto: Aristo-
teles in libris Moralium & in Poëtica: Plutar-
chus in Demosthene refert ab eo oratore vocatum eo nomine
Alexandrum per contumeliam: quod & Harpocratio testa-
tur. Sed & Dio Chrysostomus oratione 53. de Homero, sic hu-
jus

jus poëmatis mentionem fecit : Γέγραφε ἢ καὶ Ζήνων ὁ Φιλό-
 σοφος εἰς τὴν Ἰλιάδα, καὶ τὴν Ὀδυσείαν, καὶ περὶ τῆς Μαργί-
 τίτις δὲ δοκεῖ γὰρ καὶ τὸ τοιοῦτο ποίημα ὑπὸ Ὀμήρου γεγονέναι
 νεώτερου καὶ ἀποπειρωμένου ἢ αὐτῆς φύσεως πρὸς ποιήσιν.
 i. Scripsit autem & Zeno philosophus, & in Iliadem & in Odyf-
 seam, & de Margite. Videtur enim & hoc poëma ab Homero
 esse factum adhuc juniore, atque suam explorante naturam ad
 poësim. Omnes autem consentiunt, jocosum fuisse id poë-
 ma, hocque consilio propositum, Margiten in exemplum
 extremæ fatuitatis, ut haberent, qui comœdias scribere
 vellent, quod in eo genere imitarentur. Scilicet Homerus,
 ut in aliis tragicæ virtutis, sic in isto comici generis spe-
 cimen dare voluit. Ita Aristoteles in Poëtica cap. 4. Ὡς περ
 ἢ καὶ τὰ σπουδαῖα μάλιστα ποιήσῃς Ὀμηρος ἦν, ἔτω καὶ τὰ τῆς
 κωμωδίας χήματα πρώτῃ ὑπέδειξεν, οὐ φόγον, ἀλλὰ τὸ γε-
 λοῖον δραματοποιήσας. ὁ γὰρ Μαργείτης ἀνάλογον ἔχει, ὡς περ
 Ἰλιάς καὶ Ὀδυσεία πρὸς τὰς τραγωδίας, ἔτω καὶ ἔτῃ πρὸς
 τὰς κωμωδίας. i. Quemadmodum autem & in gravibus maxi-
 me poëta fuit Homerus, sic & comœdia figuras primus submon-
 stravit: non vituperationem, sed ridiculum dramate comple-
 èns. Nam Margites proportionem habet, ut Ilias & Odysea
 ad tragœdias, sic & ipse ad comœdias. Hoc igitur nomine
 ἀνοήτης vocabant. Hesych. μαργίτης, μωρός τις, ὅς μὴ εἰδὼς
 μίξιν γυναικὸς, καὶ γυνὴ προτρέπει αὐτόν. Margites fatuus
 quidam, qui nec uxore uti sciret, & id a muliere docendus es-
 set. Dio Chrysostomus orat. 66. Οὐ πολὺ γὰρ ἂν εἴη τῆς Μαργί-
 τίτου σοφώτερος, ἀγνοοῦντος, ὅτι χερὶ γήμαντα χεῖρας τῆ
 γυναικί. Haud multo utique esset Margite sapientior, qui du-
 ῆτα uxore, nesciebat ea uti oportere. Lucianus item pro hebe-
 ti & fatuo accipit in Hermitimo, sive de Sectis: Ὁ εἶς ὅπως
 αὐθις ἔκαπαλᾶς με, καὶ ἔλέγεις ἰάληθες, ἀλλ' ὄνει Μαργίτη
 διαλέγεσθαι. i. Vide obsecro; ut iterum me decipis, neque
 verum sermonem exponis, sed existimas te cum Margita quo-
 riam insulso & stupido verba facere. Harpocratio in hac voce:

Καὶ

Καὶ Μαρσύας ἐν πέμπτῳ τῶν περὶ Ἀλεξάνδρου ἰσορεῖ λέγων, Μαργίτην ὑπὸ Δημοδένους καλεῖσθαι τὸν Ἀλέξανδρον· ἐκάλει δὲ τὸς ἀνοήτους ἔγω, διὰ τὸν εἰς Ὅμηρον ἀναφερόμενον Μαργίτην.
i. Et *Marsyas in quinto historiarum de Alexandro, hunc a Demosthene Margitem nuncupatum ait, quo nomine stultos vocarent, dicta appellatione ab isto, qui ad Homerum refertur, Margite. Quidam nominis originem deducunt a μη, & ἔργον quod nulli muneri, nulli officio obeundo esset idoneus.*

Ex his patet nomen hoc de fatuis usurpari solitum. Verumtamen *Plato* citato loco aliter accipit; neque hominem stolidum ibi ab *Homero* descriptum censet, sed pravum qui multa quidem sciret, sed κακῶς, hoc est, in malum, quod male scientia uteretur. Hæc autem ex eo carmine verba affert: Ὡς συμβαίνειν μοι δοκεῖ καὶ ἐνταῦθα τὸ τῆ ποιητῆ, ὃ λέγει καληγορῶν που τινός. ὡς ἄρα πολλὰ μὲν ἠπίσατο ἔργα, κακῶς δὲ φησὶν ἠπίσατο πάντα. i. *Huic certe convenire videtur illud poëta carmen, quo quemdam vituperans inquit; multa quidem noverat: sed male noverat omnia.* Et paulo post cujus poëtæ ea verba, & de quo declarans, subdit: Οὐ γὰρ δήπου Ὅμηρον γε τὸν σοφώτατον τε καὶ θειότατον ποιητὴν ἀγνοεῖν δοκεῖς, ὅτι οὐχ οἶοντε ἦν ἐπίσαθαι κακῶς. ἐκεῖν γὰρ ἔστιν ὃ λέγων τὸν Μαργίτην κολλὰ μὲν ἐπίσαθαι, κακῶς δὲ πάντα ἐπίσαθαι. Tum poëtæ sententiam hunc in modum declarat: Ἀλλ' ἀνίτιεται, αἶμαι, παράγων τὸ κακῶς μὲν, ἀντὶ τῆ κακῆς. τὸ δὲ ἠπίσατο, ἀντὶ τῆ ἐπίσαθαι. γίνεταί οὖν σιγηθέν ἔξω μὲν 18 μέτρα. ἔστι δὲ ὅτι βούλεται, ὡς πολλὰ μὲν ἠπίσατο ἔργα, κακὸν δὲ ἦν αὐτῶ ἐπίσαθαι ταῦτα πάντα. Unde infert mox, pravo ingenio fuisse hunc hominem & malum, qui scientia in propriam dedecus ac perniciem abutere-tur. Δῆλον οὖν ὅτι εἶπερ ἦν αὐτῶ κακὸν τὸ πολλὰ εἰδέναι, φαῦ-λίστις ὢν ἐλύγχανεν, εἰπὼρ γε πιστεύειν δεύλοῖς προειρημένοις λό-γοις. i. *Quæ sic Latine Ficinus vertit: Neque enim Ho-merum divinissimum sapientissimumque Poëtam ignorasse putes, quod scire male impossibile sit: ipse enim est, qui in-*
quit,

quit, Margitem multa quidem scire, male autem scire omnia. Sed enigmatè sensum occultat, ut arbitror, male pro malum ponens, scit autem pro scire: unde compositio quadam extra carminis mensuram conficitur. Quod vero senit, hoc est: multa quidem scivit, sed malum ipsi fuit, hæc omnia scire. Patet igitur quod si erat illi malum multa scire, ipse quoque malus erat, si qua fides iis quæ superius dicta sunt, adhibenda est. Hæc est igitur Platonis interpretatio, quæ quam diversa ab aliorum sensu abeat, palam est. Nam alii ἀνόητον, hoc est, recordem & fatuum, Margitis nomine intelligunt; Plato multa edoctum, quod est ingenii, sed cui scientia in malum verteret, quod ea ob ingenii pravitatem male uteretur.

Ceterum non mihi persuadet Plato, ænigma subesse ullum iis quæ affert, Homeri verbis: neque hunc tantum artificem alio fine dixisse κακῶς ἠπίσταλο, pro κακὸν ἢν ἀνίσταται ἀδαι quam ad sensum involvendum. Pace tanti Philosophi dicam, nimis hoc quidem loco, mihi acutus videtur Plato: plus adeo in verbis Homeri sapere, quam ipse Homerus. Quod autem negat fieri posse, ut quisquam male aliquid sciat; idque Homerum potuisse ignorare; nihil aliud est, quam, quod vulgo dicitur, nodum quærere in scirpo. Hoc quod Plato dicit fatemur esse verum de scientia simpliciter dicta, quam demonstratio parit ex primis & propriis principiis aliquid concludens. quo pacto qui aliquid scit, scit bene & simpliciter: non autem male. ceterum est alius modus sciendi imperfecte. Ut si quis noverit triangulum isosceles habere tres angulos æquales duobus rectis, & putet hoc illi inesse, qua est isosceles, neque aliam hujus rationem videat; hic non est plane ignarus hujus quod isosceli convenit: scit igitur quodammodo, sed male, quia per accidens. Non enim isosceli, sed triangulo ipsi primo & per se id competit neque isosceli proinde, qua est isosceles, sed qua est triangulum. Quam multa
porro

porro ejusmodi incidant adversa scientiam quærentibus, declarat ex professo *Aristoteles* in libris *ὑσέρων ἀναλυτικῶν*. Ibi expresse duplicem sciendi modum distinguit; Unum eorum qui sciunt aliquid *ἀπλῶς*: alterum, eorum qui sophisticò modo & per accidens. *Ἐπίστανται δὲ οἰόμεθα ἕκαστον ἀπλῶς, ἀλλὰ μὴ σοφιστικὸν τρόπον, τὸν κατὰ συμβεβηκός, ὅταν τὴν τ' αἰτίαν οἰόμεθα γινώσκειν. &c.*

Patet igitur frustra esse *Platonem* sua ista tam arguta & subtili interpretatione *Homeri* verborum: non solum quia ex falsa hypothesis, quod unus tantum sit modus sciendi, accurate scilicet atque *ἀπλῶς*: quod falsum esse ostendi; sed etiam quia ridiculum est ad exactam intelligendi ac loquendi normam poetarum dicta exigere, qui profecto res ad vivum, quod ajunt, unguem non refecant, sed in plerisque populariter loqui amant. Et de *Platonica* verborum *Homeri* interpretatione hæc tenus.

Venio ad *Aristotelem*, qui & ipse de *Margite* versus *Homeri* affert lib. 6. *Moral. ad Nicomachum* cap. 7. & libro 5. *Moral. ad Eudemum* cap. 7. hos scilicet,

*Τὸν δ' οὐτ' ἄρ' σκαπίλλου θεοὶ τίσαν οὐτ' ἀροτῆρα,
Οὐτ' ἄλλως π σοφόν.*

hoc est,

*Is nec fossor erat, nec erat robustus arator,
Aut alia re aliqua sapiens, nec numina Divum
Concessere.*

Qui versus pulchre eorum opinioni quadrant, qui *Margitem* ut fatuum carmine illo *Homeri* traductum volunt. Quam omnium fere, qui ejus Poëmatis mentionem fecere, communem fuisse sententiam docui. At vero *Aristoteles* longe aliter hæc verba accipit. Qui tantum abest ut ullam subesse his stultitiæ aut inertiae exprobrationem agnoscat, ut sublimioris & simpliciter dictæ sapientiæ in eo viro commendationem intelligat. Quæ cum expositio immane quantum ab aliorum sensu discrepet, ipsamet
ejus

ejus verba adscribere opere pretium duxi: Τὴν δὲ σοφίαν ἐν ταῖς τέχναις, τοῖς ἀκριβεστάτοις πῶς τέχνας διπλοδομῶ, οἷον Φειδίαν, λιθοῦργον σοφόν καὶ Πολύκλειτον, ἀνδριαντοποιόν. ἐν ταῖς μὲν οὖν οὐχὲν ἄλλο σημαίνοντες πῶς σοφίαν; ἢ ὅτι δρετὴ τέχνης ἐστίν. εἶναι δὲ πῶς σοφίας οἰόμεθα ὅλως οὐ κατὰ μέτρον; οὐδὲ ἄλλοι ἢ σοφίας ἄσπερον Ὀμηροῦς Φησιν ἐν τῷ Μαρσίτη.

Τὸν δὲ οὐτ' ἄρ' σκαπτήρος &c.

i. Sapientiam autem in artibus attribuere illi consuevimus, qui in iis sunt consummatissimi. Unde Phidiam sapientem marmorarium, Polycletem statuarium sapientem dicimus, nihil aliud hic sapientiae nomine, quam artis ipsius virtutem significantes. Caterum esse alios quosdam omnino, non ex parte sapientes, existimamus, neque alia aliqua in re sapientes: quemadmodum inquit Homerus in Margite:

Is neque fossor erat &c.

Ibi namque de mentis habitibus disputans, inter quos primum sapientia sibi vindicat locum. modo late hanc usurpari docet & secundum quid, de artis cujusque perfectione & cum additione, ut cum aliquem sapientem architectum aut sculptorem dicimus: modo simpliciter, de iis qui altiorum rerum omnium scientiam professi non ea modo, quae ex principiis sequuntur, sed etiam ipsa principia acute vident. Quales non in aliquo genere sapientes, ut sapientes geometras, medicos, astronomos, architectos, sed simpliciter sapientes sciscit, utpote qui supra hominem mente affurgant, quae humanae sunt, parum curantes, quatenus tesse: sed, ut ibi habet; Περιττὰ, καὶ θαυμασὰ καὶ χαλεπὰ, καὶ δαιμόνια. Excellentia, & admiranda, ardua & plane divina. Sic autem sapientem proprie sumptum definit: Δεῖ ἄρα τὸν σοφὸν μὴ μόνον τὰ ἐκ τῶν ἀρχῶν εἰδέναι, ἀλλὰ καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς ἀληθεύειν, ὡς εἴη ἂν ἡ σοφία, νοῦς καὶ ἐπιστήμη, καὶ ὡσπερ κεφαλὴν ἔχουσα ἐπιστήμη τῶν τιμιωτάτων. Sapientem igitur non solum ea, quae ex principiis nexa sunt, sed & circa principia ipsa verum dicere oportet. Quare sapientia erit

erit intellectus & scientia, ac quasi caput habens scientia rerum præstantissimum.

Ergo hujus mentis præstantiæ & sublimitatis, quæ meliorum sibi rerum conscia nulli se arti, aut particulari disciplinæ addici patitur, exemplum *Margitem Homericum* proponit ex citatis supra versibus: propterea quod *Homerus* hunc neque fossorem fuisse, hoc est fodiendi peritum, neque aratorem, neque ἄλλως τι σοφόν, aliqua in re particulari sapientem. Sane enim hunc sensum verborum series & contextus præfert. Sed & *Eustratius* in commentario ad hunc locum, ita exponit, Παράγει δ' εἰς μαργίτην τῷ εἶναι τὸν ὅλως σοφόν, καὶ τινὰ πόησιν, Μαργίτην, ὀνομαζομένην, Ὀμήρου &c. & paulo post; εἰπὼν οὖν ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι Ἰῶν κατὰ τέχνας σοφῶν λεγομένων ἕκαστος λέγεται σοφός, ὡς ἀρετὴν ἔχων ἐν τῇ τέχνῃ αὐτῷ καθ' ἑαυτὴν ἢ κατ' αὐτὴν εὖ, καὶ λέγεται οὐ καὶ τι σοφός· ἵνα δείξῃ ὅτι οὐ τοιαύτη ἔστιν ἡ σοφία, ἢ νῦν παρ' αὐτῆς λεγομένη, ἐπάγει· ὅτι οἰόμεθα Ἰωνίους σοφὸς ὅλως, οὐ κατὰ μέρος, οὐδὲ ἄλλο τι σοφός, ἢ τοῦ κυρίου, καὶ οὐ πῆ καὶ κατὰ τι σοφός. τί δὲ δηλοῖ αὐτῷ εἰταῦθα τὸ ὅλως καὶ κατὰ μέρος, εἴρηται μὲν ἤδη ἰκανῶς, ὡς ἐνῆν. ὁ δὲ Ὀμηρὸς λέγων ἐν τῷ Μαργίτῃ, τὸν δ' οὐτ' ἄλλως τι σοφόν· περὶ σοφοῦ λέγει ὅλως οὐ καὶ κυρίου σοφῶν. Quæ Latine ita sonant: *Dari autem omnino sapientem, testimonio Homericis constat, in carmine, quod inscribitur Margites &c. rursus paulo post: Postquam dixit Aristoteles eorum, qui circa artes sapientes nominantur, unumquemque dici sapientem, quod virtutem in ea quam exercet arte, qua bene secundum eam agat, habeat, atque hunc dici secundum quid sapientem; ut ostendat non se de tali nunc sapientia loqui, addit: arbitramur quosdam esse plane & ex toto sapientes, non autem ex parte, neque aliqua in re sapientes: quid autem velit his verbis ὅλως καὶ κατὰ μέρος, dictum jam est sufficienter pro captu. Porro Homerus, quæ in Margite habet: Τὸν δ' οὐτ' αὐτ' ἄλλως τι σοφόν &c. de sapiente dicit, eo scilicet, qui plene sapientiam possidet, & proprie est sapiens.*

F

Nemini

Nemini igitur, ex his quidem verbis, non manifestum arbitror hac *Aristotelis* interpretatione, non modo non fatuum, sed etiam plane & excellenter sapientem effici *Margiten* illum, quem ceteri auctores Græci in exemplum Socordiae extremæ, ad ridendum proponi ab *Homero* concorditer statuunt. Et hoc quis non obstupescat in re haud sane obscura, neque difficili, tam ab aliorum sensu remotam *Aristoteli* placuisse sententiam, quæ non minus communi expositioni pugnet, quam album nigro; & fatuitati sapientia? Mihi quidem id non modo mirandum, sed prope etiam incredibile videtur, tametsi allatis verbis cum *Aristotelis*, tum *Eustratii* satis aperte demonstratum videri possit. Sed tamen non credo. Quid igitur est quod ad hujus difficultatis explicationem certius dici possit? Sic existimo *Aristotelem*, & alios superioris ordinis philosophos, in citandis Poëtarum, & aliorum extra chorum philosophicum scriptorum locis, parum de ipsorum curasse sententia; unum hoc in iis spectasse, quam apte ad ea quæ ipsi agebant, verba sequerentur. Videns igitur *Aristoteles* non male his poëtæ verbis exprimi primarii & consummati sapientis animum ulli se minori disciplinæ, & studio particulari addici impatientem; sed tanquam e sublimi specula artes minores atque humana cuncta despicientem, titulosque & appellationes inde natas aspernantem; non dubitavit hæc ipsa verba ac versus bonos, ab ignavo & stolido homuncione, quem ibi ab *Homero* depictum non ignorabat, transferre ad suum sapientem: eadem prope licentia qua poëtæ παραδοί, aliorum versus a seriis ad ridicula argumenta detorquere soliti: inde nomen adepti, quod præter rem seriam propositam, ludicra alia subinferrent. Nempe id genus ita dictum, quod esset tanquam epirrhemma, aut parabasis, παρὰ τὴν γνησίαν ᾠδὴν, ut *Scaliger* exponit lib. 1. *Poetices*, cap. 42. discrimen tantum in termino, quod illi a serio ad ridiculum: *Aristoteles* vice versa a

ridicula persona, ad gravem & divinam, *Homericum* transtulit carmen. Nec multum dispar eorum ratio, qui de versibus alicujus poëtae hinc inde particulatim e corpore priore avulsis, in alium autem sensum reconcinnatis centones faciunt. Ut si aliis ab *Homero* excerptis pluribus locis, cetera *Aristoteles*, quæ ibi sapienti assignat, exprimere voluisset.

Quod autem hoc modo *Homeri* & aliorum poëtarum verbis abuti aliquando *Aristoteles* a philosophi gravitate haud alienum putaverit, aliud apud eundem habemus exemplum, insigne, & pridem a me animadversum, in primo librorum *de Republica*, cap. 2. ubi initia humanæ societatis ac civitatum tradit. Postquam enim feminam naturam a servo esse disjunctam docuit, remque domesticam primum ex duplici consociatione tanquam elementis constare docuit; una quidem viri & uxoris, altera heri & servi, ad priorem societatem hunc versum *Hesiodi* trahit ex poëmate *ἔργα καὶ ἡμέραι*,

Οἶκον μὲν πρῶτα, γυναῖκα τε, εὐνῶν ἀπολήρα.

Et *γυναῖκα* accipit pro conjugata, præter sententiam *Hesiodi*, qui versu sequenti ancillam se intelligere, non autem uxorem expresse declarat:

Κλητὴν ἔ γαμείην, ἥτις καὶ εἶσιν ἔπολλο.

hoc est,

Domum quidem primum, faminamque bovemque aratorem,

Famulam, non nuptam, quæ boves sequatur.

Itaque hunc versum *Muretus*, ut ab *Aristotelis* proposito alienum & suppositum expungendum putabat, quod in animum non induceret, tantum philosophum potuisse aliquid citare *Hesiodi*, contra mentem *Hesiodi*. Sed eruditissimus *Graevius*, in *Lectiōibus Hesiodicis*, *Aristotelis* morem acute perspiciens, scrupulum omnem prudentissima hacce animadversione sustulit: *Aristoteles* quidem in *Oeconomicis* & *Politi-*

cis γυναικᾶ sumpsit pro uxore, non vero κλήην, ut viri doctissimi affirmant. Nec judicandum est philosophorum principem Hesiodi mentem non habuisse exploratam: Sed potius eum hunc versum suo voluisse accommodare instituto, ut sæpe solent philosophi.

Ceterum non solus Aristoteles, sed & alii philosophi sic abusi interdum aliorum dictis usque adeo, ut etiam versus interpolare non dubitarent: immo vero & proverbia, in vitis omnibus in placitum sibi sensum detorquerent, quo nihil insolentius videatur. Fuit vetus parœmia versiculo hocce celebrata,

Τίς πατέρ' αἰνήσει, εἰ μὴ κακοδαίμονες υἱοί;
 Quis patrem laudet, nisi infelices liberi?

Quo significatur eorum esse majores laudare, virtutes & facta eorum jactare, qui nihil in se habent ipsi commendabile, quo se ab infelicissimis distinguant. Extremæ quippe infelicitatis, a bonis prognatum, nullam generis notam reddere. Tales igitur propriæ sibi conscii miseriam, a stirpe solatium petentes majores laudare non cessant. At vero Chrysippus philosophus, is qui Stoicorum porticum fulcire dictus est, vir magnus ad id respiciens, quod naturæ magis consentaneum est, ut virtus parentum in posteros transeat, versiculum hoc modo interpolabat,

Τίς πατέρ' αἰνήσει, εἰ μὴ εὐδαίμονες υἱοί;
 Quis patrem laudet, nisi felices liberi?

Quo nomine a Dionysodoro Træzenio reprehensum testatur Plutarchus in Arato. Quamobrem Eustratius omnino de verbis Aristotelis erravit, putans Homerum plane ut contextus Aristotelis sonat, de viro perfecte erudito & sapiente, hos versus fecisse. Sed & Plato peccavit, hominem non stultum quidem, sed male ingenio suo utentem ratus induci his versibus; cum eorum, quos initio citavi, auctorum, atque ipsiusmet Aristotelis testimonio in Poëtica,

con.

constet, ridiculæ personæ, & comici dramatis specimen fuisse *Homeri Margiten*. Aliquem enim multa malo suo didicisse, non est materia risus, sed miserationis.

CAPUT II.

Quorundam Galeni librorum inscriptio mutila, ex Philopono suppletur.

EXstant Galeni libri hoc titulo, *περὶ τῶν προσδοκῶν τόπων*, hoc est, *de locis affectis*: Ita enim interpretes vertunt; Barbari, *de Ingenio*; Rabbi *Moses* in *Aphorismis*, *scientiarum libros* vocat. In quo sibi aquam hæere *Hieronymus Mercurialis* ingenue fatetur, lib. 3. *Var. lectionum*, nec se videre rationem, nec divinare posse ejusmodi appellationis. Mihi vero (ut obiter dicam) hæc ratio esse videtur, quod *Galenus* in iis libris methodum tradit, quæ ex necessariis signis, quæ Græci *σημεία*, Medici *παθολογικὰ* vocant, quæ corporis intus particula laboret, dignosci possit: ejusmodi enim methodus scientiam parit, quippe certam & necessariam cognitionem ex signis alicui parti propriis. Qua etiam causa impulsæ Arabes videntur, ut ea volumina, ab ingenio inscriberent; quod præstantissimum humanæ rationis opus *ἀπόδειξις* arbitrentur. Quemadmodum & Rabbi ille *Moses* hanc ipsam tractationem *scientiarum libros* vocasse non immerito existimetur, quod *Galenus* in eo opere potissimum, philosophi partes egregie impleat: qui in aliis vix censuram *Avicennæ* effugiat, arguentis eum, *de ramis quidem gustasse multum, radices autem ignorasse scientiæ*. Existat hæc censura in libro ejus nono, de *Natura animalium* cap. 1. Et hæc, ut